

Kavcijski sistem zapira krog embalaže za pijače

Proizvodnja plastike še vedno narašča, kar **99 %** je dobimo iz fosilnih virov (nafta, zemeljski plin, premog). Recikliramo je manj od 10 %. Plastenke so med 10 najpogostejšimi plastičnimi odpadki, ki jih prostovoljci zberejo med čistilnimi akcijami. **V Sloveniji preko 137 milijonov plastenk letno konča v naravi, na odlagališčih ali v sežigalnicah.**¹

V desetih evropskih državah že imajo vzpostavljen **kavcijski sistem** za embalažo za pijače: plastenke, pločevinke in steklenice. Še sedem jih ta sistem uvaja. Ob nakupu pijač potrošniki plačajo kavcijo, ki jo dobijo vrnjeno, ko vrnejo prazno embalažo. Zbrani materiali so čisti, zato se lahko reciklirajo in znova uporabijo za embalažo za hrano.

Litva je leta 2015 zbrala **33 %** odpadne embalaže za pijače. V dveh letih po vzpostavitvi kavcijskega sistema so dosegli **92 %**.²

Zakonodaja EU spodbuja krožno gospodarstvo

Spremembe EU zakonodaje prinašajo **višje cilje recikliranja** in za nekatere odpadke tudi **celovito finančno ter organizacijsko odgovornost proizvajalca (PRO)**.

Do leta 2025: recikliranje 65 % odpadne embalaže in 50 % plastične embalaže. Do leta 2030: recikliranje 70 % odpadne embalaže in 55 % plastične embalaže. Prav pri plastiki je skok najvišji, danes še velja cilj 22,5 % recikliranja.

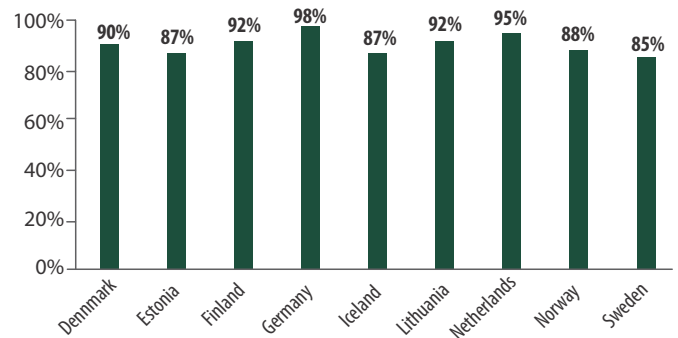
Spremenil se je **način izračunavanja deležev recikliranja**. Če danes ločeno zbrane količine še lahko štejejo

kot reciklirane, bodo v prihodnje upoštewane izključno količine, dostavljene reciklerjem. Doseganje teh ciljev tako postaja velik izziv.

Na ravni EU je bila sprejeta še direktiva SUP, ki med plastičnimi odpadki za enkratno uporabo omenja tudi **plastenke**. Do leta 2025 bomo morali ločeno zbrati 77 % plastenk, do leta 2029 pa že do 90 %. Nove plastenke bodo od leta 2025 morale vsebovati najmanj 25 % reciklirane plastike, do leta 2030 pa 30 %. Kavcijski sistem je edini, ki že omogoča doseganje teh ciljev.

Slika 1: deleži ločenega zbiranja PET plastenk v državah s kavcijskim sistemom

Vir: Reeloo, European deposit systems as a cost-efficient tool for compliance with EU Directives, presentation

Od 1. januarja 2021 velja **dajatev na nerekiclrane plastične odpadke** v višini 0,8 eur na kilogram. Dajatev bo prihodek proračuna EU.

Na ravni EU potekajo pogovori o tem, **kakšna embalaža bo na trgu EU sprejemljiva**. Plastična embalaža, ki je ni mogoče reciklirati, bo lahko prepovedana. **Embalažnina** bo postala modulirana: znesek embalažnine bo višji za embalažo, ki jo je težje reciklirati.

EKO KROG -Društvo za naravovarstvo in okoljevarstvo, Ravenska vas 3, 1410 Zagorje ob Savi T +386 41 413 855 E eko.krog@gmail.com W www.ekokrog.org

**EKO
KROG**

Podpiramo kavcijski sistem: recikliranje in ponovno polnjenje

Učinkovit kavcijski sistem³

Kavcijski sistem za embalažo za pijače je učinkovita praksa krožnega gospodarstva. Zajema okolju prijazno oblikovanje, zagotavlja maksimalno ločeno zbiranje, ki mu sledi recikliranje ali ponovno polnjenje.

Osrednje orodje sistema so **črtne kode**, s katerimi je opremljena embalaža, dana na trg. To zagotavlja **sledenje materialnemu in finančnemu toku embalaže** od potrošnika, k trgovcu, upravitelju sistema in ponovno k trgovcu in potrošniku. Ob enem pa preprečuje izplačevanje kavcij za embalažo, ki ni del sistema ter druge oblike goljufij.

Upravljajo ga proizvajalci in trgovci preko nepridobitne organizacije. Upravljalec sistema krije zunanje stroške, povezane z delovanjem zbirnih točk in transportom. Interne stroške sistema krijejo prihodki od prodaje materialov, kavcije za nevrnjeno embalažo ter plačana embalažnina.

Vlada nadzira in uvaja sistem, določa cilje zbiranja, najnižje dajatve, gostoto zbirnih točk, ter standarde preprečevanja goljufij. Upravljalec sistema zagotavlja učinkovito finančno upravljanje ter nadzor. Kavcijski sistem zagotavlja dostopnost zbirnih točk za potrošnika in s tem čim manjši ogljični odtis pri vračanju. Kavcijski sistem je PRO za embalažo za pijače in dopolnjuje druge PRO za druge vrste embalaže.

Podpora ljudi in proizvajalcev

Javnost kavcijski sistem zelo podpira. V 12 državah EU je ta podpora od 60 do več kot 90 odstotna. V anketi Eko kroga bi od skoraj 1300 vprašanih 99,5 % podprlo kavcijski sistem.

Številni proizvajalci sprejemajo prostovoljne dogovore, s katerimi bodo do ciljnega leta zagotovili, da bo njihova plastična embalaža vsebovala deleže reciklirane plastike: 25% (Nestle in Unilever), 50 % (Coca Cola), 100% (Danone/Evian, Ecover, Werner & Merz).

Koristi kavcijskega sistema

Finančna motivacija v obliki kavcije je **učinkovit mehanizem** ločenega zbiranja. V primerjavi s PRO, kavcijski sistem zajame trikrat več odpadne embalaže za pijače. Ločeno zbrani **materiali so čisti** in primerni za ponovno polnjenje ali recikliranje v embalažo za hrano in pijačo. Kavcijski sistem **zagotavlja izpolnjevanje zahtev evropske zakonodaje** ter poleg koristi za planet prinaša koristi še vsem vključenim deležnikom.

Občine znižajo stroške ločenega zbiranja plastike, odlaganja ter preprečevanja in odstranjevanja smetenja. Kavcijski sistem zaradi več zbranega materiala ustvarja nova delovna mesta. Na Škotskem in Slovaškem ocenjujejo, da bodo tako dobili 250-360 **novih delovnih mest**.⁴

Ker se zmanjša pridobivanje materialov iz naravnih virov in s tem njihova poraba ter prihrani energija in emisije CO2. Recikliranje aluminija npr. porabi zgolj 5 % energije, ki bi jo sicer potrebovali za pridobivanje iz surovine.

¹ What We Waste, Reloop, april 2021, <https://www.reloopplatform.org/what-we-waste/>

² Kavcijski sistem v Litvi, <https://grazintiverta.lt/en>

³ Anna Larsson, Reloop Europe, European deposit systems as a cost-efficient tool for compliance with EU Directives, presentation 2020

⁴ Reloop Factsheets' <https://www.reloopplatform.org/resources/factsheets/>